
ΦΕΟΪΔΟ

Ιστορικό μυθιστόρημα

Άννα Καραβάνου-Schoelter

Το Φέουδο

Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναδημοσίευση ή αναμετάδοση ή διασκευή και αναπαραγωγή με οποιονδήποτε τρόπο, ηλεκτρονικό, μηχανικό, φωτοτυπικό ή ηχογραφικό του παρόντος έργου ή μέρος αυτού, χωρίς την ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ έγγραφη άδεια του ΕΚΔΟΤΗ και της ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΣ. Νόμος 2121/1993 και Κανόνες Διεθνούς Δικαίου που ισχύουν στην Ελλάδα και στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

«ΤΟ ΦΕΟΥΔΟ»

© Εκδόσεις Ν. & Σ. Μπατσιούλας Ο.Ε., Αθήνα 2015

© Άννα Καραβάνου - Shoelther
e-book

ISBN: 978-960-6813-94-8

Επιμέλεια κειμένου: Νίκος Μπατσιούλας

Το εξώφυλλο αποτελεί σύνθεση βασισμένη στον πίνακα
The Beautiful Lady Without Pity του Arthur Hughes (1863)

Εκδόσεις Ν. & Σ. Μπατσιούλας

Κηφισίας 5, 11523 Αθήνα, τ: 2103315186, 2130229425
Πελοπίδου 5, 32200 Θήβα, τ: 2262100795, f: 2262027275
url: www.batsioulas.gr
e: info@batsioulas.gr

Άννα Καραβάνου - Schoelter

Το Φέουδο

Ήταν πολύ νωρίς το πρωί. Ένας κιτρινιάρικος, ασθενικός ήλιος είχε αρχίσει να ξεπροβάλλει με κόπο πίσω από τις μαλακές ράχες των λόφων της ανατολής. Οι αχνές του ακτίνες προσπαθούσαν να διαλύσουν την πυκνή καταχνιά και την παγωνιά που τύλιγαν τον κάμπο. Παρ' όλο που είχε έρθει η άνοιξη το κρύο ήταν ακόμα τσουχτερό.

Η Κάρλα μπήκε από την αυλή στο μαγειρείο. Έτριβε τα χέρια της και προσπαθούσε να τα ζεστάνει με τα χνώτα της. Καλημέρισε την Ζοζέφα και της ζήτησε κάτι να πει.

«Έχουμε γάλα», της πρότεινε εκείνη, όμως η Κάρλα κούνησε αρνητικά το κεφάλι της.

«Άστο για τους άλλους», είπε. Η γριά υπηρέτρια φάνηκε ν' αγανακτεί, όμως δεν μίλησε. Ετοίμασε μοναχά ένα ρόφημα με βότανα του δάσους και της το ακούμπησε κάπως απότομα μπροστά της.

Έπιασε και με τις δυο της παλάμες την αχνιστή κούπα και άρχισε να πίνει μικρές γουλιές.

«Ξύπνησες νωρίς σήμερα πάλι», είπε η Ζοζέφα και ο τόνος της φωνής της έκρυβε μια μομφή.

«Είχα κάτι δουλειές να κάνω», αποκρίθηκε αόριστα εκείνη.

«Τι δουλειές;»

«Δεν πρόκειται να μ' αφήσει ήσυχη...», σκέφτηκε και βαριαναστενάζοντας είπε:

«Πήγα να δω τι συνέβη χθες...»

Το προηγούμενο βράδυ, λίγο αφού είχε πέσει το σκοτάδι, μια κόκκινη αντανάκλαση φώτισε τον ορίζοντα προς τον βορρά. Δεν χωρούσε αμφιβολία ότι επρόκειτο για πυρκαγιά, όπως επίσης ήταν σχεδόν βέβαιο ότι ο βαρόνος Παρουά ευθυνόταν γι' αυτό. Όμως δεν μπορούσαν να ξέρουν, τι ακριβώς συνέβη. Η Κάρλα είχε θελήσει να ξεκινήσει αμέσως να πάει να δει, όμως ο Χάγκαρ κι ο Βερνάρδος την είχαν εμποδίσει. Είχε πέσει ήδη η νύχτα και θα ήταν πολύ επικίνδυνο. Όποιος το είχε προκαλέσει αυτό θα είχε έρθει με αρκετούς άνδρες και οι ίδιοι ήταν αποδεδειγμένοι κι αδύναμοι, της είχαν πει. Μεταλλά η Κάρλα φάνηκε να υποχωρεί.

«Μας έκαψαν τους μύλους», απάντησε στο ερωτηματικό βλέμμα της Ζοζέφας κι έγειρε κουρασμένα το κεφάλι.

Η γριά έμεινε αποσβολωμένη.

«Χωρίς μύλο», ψέλλισε, «πώς...»

Η ερώτηση που έμεινε μετέωρη φανέρωνε και την δικιά της απελπισία. Μετά ξαφνικά σαν κάποια άλλη σκέψη να πέρασε από το μυαλό της.

«Πότε πρόλαβες να πας μέχρι εκεί;»

«Ξεκίνησα μέσα στην νύχτα», ομολόγησε.

«Αρχόντισσά μου», φώναξε οργισμένα η άλλη, «είσαι ξεροκέφαλη και ανεύθυνη! Ο Χάγκαρ σου είχε απαγορεύσει να πας μέσα στην νύχτα. Τι θα γινόταν αν πάθαινες κάτι κακό... τι θα απογίνει το φέουδο... κι εμείς; Το παιδί σου δεν το σκέφτεσαι καθόλου;»

Η Κάρλα έκανε μια κουρασμένη κίνηση, σαν να προσπαθούσε να διώξει ένα αβάσταχτο βάρος από πάνω της και η Ζοζέφα μετάνιωσε αμέσως και σταμάτησε να μιλά. Έμοιαζε τόσο αβοήθητη!

Τα χρόνια που 'χαν περάσει δεν είχαν φανεί ιδιαίτερα ευγενικά μαζί της. Οι έγνοιες και τα βάσανα είχαν σκάψει δυο βαθιές ρυτίδες γύρω από το στόμα και μερικές μικρότερες ανάμεσα στα φρύδια. Ήταν χλωμή, μαύροι κύκλοι στεφάνωναν τα μάτια της μέχρι χαμηλά στα ρουφηγμένα μάγουλα της, αδύνατη σαν σκιάχτρο. Τα ρούχα της, μια γκριζα χοντρή πουκαμίσια και ένα χοντρούφασμένο παντελόνι στο ίδιο περλίπου ακαθόριστο χρώμα, ήταν φθαρμένα, σε πολλά σημεία

μπαλωμένα και κρέμονταν σαν τσουβάλια από πάνω της. Τα χέρια της ταλαιπωρημένα, σκασμένα από το κρύο, γδαρμένα και σκληρά από τα όπλα και τις γεωργικές εργασίες.

Η Ζοζέφα κάθισε δίπλα της στον πάγκο και της έσφιξε το χέρι: «Δεν έπρεπε να είχε φύγει... κανείς από τους δυο τους!», μουρμούρισε.

Για λίγο δεν απάντησε. Κοίταζε μόνον με σκοτουριασμένο βλέμμα το κενό μπροστά της: «Να όμως που το 'καναν!», ψιθύρισε τέλος και μια ξαφνική κακία που άγγιζε τα όρια του μίσους χρωμάτισε την φωνή της.

Ξανά σιωπή. Οι δυο γυναίκες κάθονταν αμίλητες δίπλα-δίπλα στον πάγκο. Με τον ίδιο φόβο ατένιζαν το μέλλον που διαγραφόταν ζοφερό. Η Ζοζέφα δεν ήταν σίγουρη για πόσο ακόμα η Κάρλα -η αρχόντισσα πια του φέουδου- θα μπορούσε ν' αντέξει τις δυσκολίες, τις απειλές και προκλήσεις των γειτόνων τους. Οι ευθύνες που είχε φορτωθεί ξεπερνούσαν ήδη κατά πολύ τις δυνάμεις της.

Περίπου τρία χρόνια νωρίτερα...
...δεν είχε περάσει ούτε ένας μήνας από την μέρα που 'χαν παντρευτεί, όταν ο Γκυ μάζεψε τους δυνατότερους χωρικούς του φέουδου, ξεδιάλεξε τους ικανότερους και πιο εμπειροπόλεμους στρατιώτες του πύργου και κίνησε να πάει να ενωθεί με τον στρατό του αυτοκράτορα που τράβαγε για τους Άγιους Τόπους. Ο μονάρχης είχε ήδη ξεκινήσει νωρίτερα. Όταν έφυγε, άφησε πίσω του το φέουδο απροστάτευτο, τον ανδρικό πληθυσμό αποδεκατισμένο, το θησαυροφυλάκιο άδειο... και η Κάρλα ήταν ήδη έγκυος.

Ένα ζεστό καλοκαιρινό πρωινό είχε σταθεί στην αυλή με τους υπόλοιπους που θα παρέμεναν στον τόπο, μπροστά από την κεντρική είσοδο του πύργου περιμένοντας να τον αποχαιρετήσει. Παρακεί είχαν παραταχθεί οι άντρες που θα 'φευγαν μαζί του για τον πόλεμο. Στητοί και περήφανοι καβαλάρηδες, τα όπλα τους λαμποκοπούσαν στον ήλιο, γύρω τους ανέμιζαν σημαίες με τα χρώματα της γενιάς των Ντε Λα Βιλιέ. Στο κέντρο όλων αυτών το μεγαλύτερο και κραταιότερο λάβαρο με το οικοσημο της οικογένειας: ένα χρυσό άτι πάνω σε μαύρο φόντο.

Ο Γκυ βγήκε από το κεντρικό κτήριο. Φορούσε μια σκούρα μπλε τούνικα μακριά μέχρι την μέση της γάμπας, με φαρδιά δερμάτινη ζώνη στην μέση και στους ώμους είχε ριγμένο έναν ελαφρύ μανδύα. Στάθηκε για λίγο και κοίταξε γύρω του. Πίσω του στεκόταν ο Έρικ, ο καινούργιος φρούραρχος του πια. Κατέβηκε τα τρία-τέσσερα σκαλιά και βάδισε προς το μέρος της.

«Μου φαίνεται παράξενο που τον βλέπω μόνο του, χωρίς τον Ζακόμπ», μουρμούρισε ο Χάγκαρ λίγο πιο πίσω της. «Αυτοί οι δυο έμοιαζαν να είναι ο ένας κομμάτι του άλλου...»

Η Κάρλα δεν μπορούσε παρά να συμφωνήσει ενδόμυχα μαζί του. Από τότε που είχαν επιστρέψει στο φέουδο, ο Γκυ φαινόταν να διακατέχεται από μια ακατανόητη κατήφεια. Το βλέμμα του συνέχεια σκοτεινό, όπως τότε που βρισκόταν αιχμάλωτος στα δίχτυα του Άραβα. Έμοιαζε σαν να προσδοκούσε κάτι, που καταλάβαινε ότι ήταν μάταιο. Πολλές φορές ήταν σιωπηλός, κακοδιάθετος ακόμα και στο δείπνο και τα περισσότερα πρωινά, όταν η Κάρλα ξύπναγε, εκείνος είχε φύγει για ν' ασχοληθεί «με τις υποχρεώσεις του φέουδου», όπως είχε δικαιολογηθεί κάποια φορά που η κοπέλα είχε παραπονεθεί. Όσο περνούσε ο καιρός, ακόμα και τα βράδια, την επισκεπτόταν όλο και πιο σπάνια στην κάμαρά της. Η Κάρλα αναρωτιόταν πια καθημερινά, γιατί είχε κάνει τόση φασαρία να έρθει να τη βρει, αφού όπως έδειχναν τα πράγματα είχε για εκείνον τόσο μικρή σημασία. Μέσα της μεγάλωνε όλο και πιο πολύ η υποψία, ότι αυτό που επιδίωκε στην πραγματικότητα ο πρίγκιπας, όταν ήρθε και τη γύρεψε, ήταν να φέρει πίσω στο φέουδο τον Ζακόμπ. Ο φρουράρχος έμοιαζε να είναι για εκείνον όλη του η ζωή!

Βυθισμένη σ' αυτές τις σκέψεις ύψωσε το βλέμμα της προς τον πρίγκιπα που την είχε πλησιάσει. Ποτέ δεν τον είχε δει ομορφότερο: τα ξανθά μαλλιά του χόρευαν ανάλαφρα γύρω από το πρόσωπό του, καθώς το ελαφρύ αεράκι φυσούσε μέσα στο ζεστό καλοκαιριάτικο πρωινό. Όμως με μιάς η μορφή του θάμπωσε... τα μαλλιά που κυμάτιζαν σκούρυναν, έγιναν μαύρα... τα μάτια επίσης... κάποιος άλλος ξεπρόβαλλε ξαφνικά μπροστά της... Χαμήλωσε τα μάτια φοβισμένη να μην καταλάβει τίποτα ο Γκυ!

Ο πρίγκιπας στάθηκε μπροστά της και την κοίταξε σιωπηλός. Μετά έπιασε το πηγούνι της και της σήκωσε το κεφάλι. Όταν είδε τα μάτια της, ένα φευγαλέο, κάπως πικρό χαμόγελο χάραξε την μορφή του.

«Κανείς από τους δυο μας δεν έχει τελικά αυτό που θέλει. Ίσως ο χωρισμός να μας κάνει καλό. Ίσως όταν επιστρέψω

να έχουμε μάθει να εκτιμούμε διαφορετικά την ζωή και αυτά που μας προσφέρει ο Θεός. Προσπάθησε να φανείς δυνατή!»

Εκείνη έγγνεψε μηχανικά καταφατικά και έκανε ν' αποτραβήξει το βλέμμα της από πάνω του. Μα δεν την άφησε. Την υποχρέωσε να τον κοιτάξει.

«Βασίζομαι σ' εσένα. Μην ξεχνάς ποτέ ότι τώρα πια είσαι η αρχόντισσα του τόπου και ότι στα σπλάχνα σου μεγαλώνει ένας διάδοχος των Ντε Λα Βιλιέ. Κοίτα να φανείς άξια... Ο Χάγκαρ θα σε βοηθήσει. Να τον ακούσι!»

Κούνησε και πάλι καταφατικά το κεφάλι της και βούρκωσε χωρίς να ξέρει και η ίδια γιατί.

«Αν είναι θέλημα Θεού», συνέχισε εκείνος πιο τρυφερά, «θα επιστρέψω σύντομα... και θα σου φέρω δώρο το πιο λαμπερό πετράδι της Ανατολής».

Είχε προσπαθήσει να δώσει έναν πιο εύθυμο τόνο στην ατμόσφαιρα και η Κάρλα ήξερε να εκτιμήσει την προσπάθεια του. Του χαμογέλασε λοιπόν όσο της επέτρεπε η αγωνία που της μάγκωνε την καρδιά.

«Να προσέχεις», κατάφερε να ψιθυρίσει.

Έσκυψε και τη φίλησε, όμως η καρδιά της παρέμεινε βαριά, σφιγμένη από τον αλλόκοτο φόβο και καθώς ύψωσε το βλέμμα της να τον ξανακοιτάξει έτσι όπως στεκόταν μπροστά της, με τον ήλιο στην πλάτη, της φάνηκε ξαφνικά, πως αντί για λαμπερό φως τον τύλιγε μια μαυρίλα, μια απειλητική καταχνιά... Αργότερα προσπάθησε να ρωτήσει τη Μορτιάνα γι' αυτό, όμως η γριά μάγισσα δεν της απάντησε. Άλλωστε δεν μιλούσε πια σε κανέναν, από τότε που είχαν γυρίσει στον πύργο χωρίς τον Ζακόμπ.

Ο Γκυ ανέβηκε σ' αλόγο του κι έδωσε το σύνθημα. Τα ζωντανά χρεμέτισαν, ποδοπάτησαν ανυπόμονα και ξεχύθηκαν μ' ελαφρύ καλπασμό έξω από τα τείχη. Η αυλή σείστηκε από τα ποδοβολητά τους. Οι ιππείς θα ενώνονταν στον κάμπο με το υπόλοιπο τμήμα του στρατού, τους πεζούς και όλοι μαζί θα τραβούσαν νοτιοανατολικά να ενωθούν με τον στρατό του βασιλιά.

Όσοι θα έμεναν πίσω, ακολούθησαν αργά τους καβαλάρηδες μέχρι την πύλη και τους είδαν να χάνονται μέσα στο δάσος στο μονοπάτι που οδηγούσε προς τον κάμπο. Μπροστά η Κάρ-

λα με τον Χάγκαρ στο πλευρό της, λίγο πιο εκεί η Ζοζέφα, πάρα πίσω ο Γκέοργκ μαζί με τον Νικλότ, έναν νεαρό Πολωνό, δεινό πολεμιστή με το μαχαίρι, που τον είχε στρατολογήσει ο Ζακόμπ λίγο πριν φύγουν για την αναζήτηση της χρηματαποστολής. Τέλος, ο Κνούτ κι ο Σβεν, δυο συμπατριώτες του Χάγκαρ, πιο μικροί σε ηλικία από τον ίδιο, μα κουρασμένοι πια. Ακόμα δυο νεαρά αγόρια από τον κάμπο, ο Γκερχάρντ κι ο Αντρέας, που είχαν μπει στην δούλεψη του άρχοντα μόλις μια βδομάδα πριν και θα ήταν υπεύθυνοι για κάθε είδους δουλειές στον πύργο.

Η Κάρλα αναστέναξε βαριά κι ο Χάγκαρ τύλιξε το χέρι του γύρω από τον ώμο της.

«Μην φοβάσαι, κυρά μου!», είπε σιγανά. «Ο Θεός θα προστατεύσει τους πολεμιστές Του και θα τους χαρίσει μια γρήγορη νίκη».

Η Κάρλα δεν μπόρεσε να πνίξει ένα μειδίαμα όλο σαρκασμό. Πότε είχε υπάρξει γρήγορη η νίκη στον πόλεμο στους Άγιους Τόπους!

Τον Οκτώβριο του ίδιου χρόνου οι συνέπειες της στρατολόγησης έκαναν ανελέητες την εμφάνισή τους. Φτώχεια και πείνα άρχισαν ν' απλώνονται παντού. Οι αποθήκες του πύργου κόντευαν ν' αδειάσουν, το σιτάρι ήταν στο τέλος του, η καλοκαιρινή σοδειά είχε μείνει σχεδόν αμάζευτη, σύντομα δεν θα είχαν σανό ούτε για τα ζωντανά. Μα οι χωρικοί τους είχαν μηνύσει πως δεν είχαν αρκετό κόσμο να δουλέψει στα χωράφια. Με βία θα μάζευαν όσα χρειαζόνταν ο καθένας για την οικογένειά του.

Η Κάρλα καθόταν απελπισμένη στον πάγκο του μαγειρείου, καθώς διηγιόταν όλα αυτά τα πράγματα στην Ζοζέφα. Η γριά υπηρέτρια κι ο Χάγκαρ προσπαθούσαν να την παρηγορήσουν, υπενθυμίζοντάς της ότι οι χωρικοί έτσι κι αλλιώς ήταν υποχρεωμένοι να παραδώσουν ένα σεβαστό μέρος της σοδειάς τους για τις ανάγκες του πύργου. Όμως η Κάρλα τους έκοψε με μια κουρασμένη κίνηση.

«Τι σοδειά να παραδώσουν; Σας λέω δεν μάζεψαν σχεδόν τίποτα! Δεν έχουν χέρια... όσα υπάρχουν δεν επαρκούν ούτε για τα παιδιά τους!»

Έπεσε βαθιά σιωπή.

«Πρέπει να τους μιλήσω», είπε τέλος η Κάρλα σαν να μολογούσε. «Πρέπει να τους πείσω ότι χρειάζομαι τον καθ' έναν τους. Κάθε γυναίκα, κάθε παιδί ακόμα και κάθε γέρος που μπορεί να σηκώσει μια αξίνα θα πρέπει να βοηθήσει».

Και πάλι οι δυο γέροι υπηρέτες προσπάθησαν να την πείσουν ότι δεν χρειαζόταν ν' ανησυχεί εκείνη γι' αυτά τα πράγματα. Οι χωρικοί ήταν υποχρεωμένοι να δώσουν στον πύργο όση σοδειά χρειαζόταν. Δεν θα έπρεπε να τους παρακαλέσει γι' αυτό!

Μα η Κάρλα επέμενε διαφορετικά. Δεν μπορούσαν να υποχρεώσουν τους ανθρώπους του κάμπου να παραδώσουν στον πύργο τη σοδειά τους. Δεν διέθεταν αρκετή δύναμη για κάτι τέτοιο. Μονάχα μερικές δεκάδες στρατιώτες είχαν απομείνει στον πύργο. Και από αυτούς, οι πιο πολλοί νέοι και απαίδευτοι. Άλλωστε οι χωρικοί θα έπρεπε να είναι φίλοι και σύμμαχοι. Τους είχαν ανάγκη και για αργότερα, όταν θ' άρχιζαν να επιστρέφουν από τον πόλεμο οι άπληστοι γείτονές τους. Ποιος θα υπερασπιζόταν το φέουδο και τον πύργο, όταν θα γύριζαν αυτοί από τον πόλεμο;

«Μα μέχρι τότε θα έχει επιστρέψει κι ο αφέντης!», αντέτεινε ο Χάγκαρ.

«Κι αν όχι; Αν καθυστερήσει πιο πολύ από τους άλλους; Αν επιστρέψει με αποδεκατισμένους τους άντρες του; Τότε τι γίνεται;»

Ο γερο-υπηρέτης δεν βρήκε τίποτα ν' απαντήσει. Στα λόγια της νεαρής αρχόντισσας έμοιαζε να υπάρχει κάποιο δίκιο. Όμως η διαίσθησή του τού 'λεγε ότι πίσω από την απόφασή της κρυβόταν και κάτι ακόμα εκτός από τα επιχειρήματα της στεγνής λογικής που του 'χε παραθέσει. Και πράγματι μετά από μικρό δισταγμό η Κάρλα συνέχισε:

«Άλλωστε, πώς μπορώ να τους στερήσω τη σοδειά, όταν ξέρω ότι τα παιδιά τους θα πεθαίνουν από την πείνα. Δεν θα συγχωρούσα ποτέ τον εαυτό μου!»

Οι δυο υπηρέτες κοιτάχτηκαν παραξενημένοι. Ήταν κι οι δυο γέροι και βρίσκονταν στη δούλεψη του αφέντη από τότε που ήταν μικρά παιδιά, μα όσο κι αν προσπαθούσαν δεν μπορούσαν να θυμηθούν να έχουν ακούσει ποτέ στη ζωή τους

ξανά αυτά που έλεγε η κυρά τους. Ανέκαθεν τα πράγματα έτσι είχαν: ο αφέντης έπαιρνε ό,τι χρειαζόταν για τον πύργο κι οι χωρικοί... κάπως κατάφερναν να επιβιώσουν. Αν κάποιος απ' αυτούς πέθαινε, αυτή ήταν η μοίρα του, έτσι το είχε θελήσει ο Θεός. Κανείς τους ποτέ δεν είχε διανοηθεί να ζητήσει ευθύνες από τον άρχοντα ή να τον κατηγορήσει.

«Και τι σκοπεύεις να κάνεις εσύ, κυρά μου;», ρώτησε πολύ προσεκτικά τώρα ο Χάγκαρ. «Εσύ η ίδια είπες ότι υπάρχουν πολύ λίγα χέρια».

«Θα πρέπει να οργανωθούμε και να δουλέψουμε όλοι μαζί, ακόμα και οι στρατιώτες του πύργου. Να μοιράσουμε σωστά και δίκαια τη σοδειά. Θα πρέπει να πάμε και στο μοναστήρι... Εκεί υπάρχουν πάντα αποθέματα!»

«Ο ηγούμενος δεν θα δεχτεί...»

«Ο ηγούμενος θα κάνει ό,τι του πω εγώ! Θα βοηθήσει... τουλάχιστον για τα μικρά παιδιά... Αύριο! Αύριο το πρωί, Χάγκαρ! Θα κατέβουμε στον κάμπο. Πρώτα απ' όλα στον μεγάλο οικισμό. Να τους συγκεντρώσουμε και να τους μιλήσουμε. Αν πείσουμε αυτούς θ' ακολουθήσουν και οι άλλοι».

Για άλλη μια φορά φωνές αποδοκιμασίας και χάχανα υψώθηκαν στην ομήγυρη κι η Κάρλα ένωσε τα λόγια της να πηγαίνουν χαμένα. Όμως δεν το 'βαλε κάτω.

«Ακούστε με», φώναξε μ' όση δύναμη είχε, προσπαθώντας να καλύψει με τη φωνή της την οχλαγωγία. «Μόνον αν δουλέψουμε μ' όλες μας τις δυνάμεις μπορούμε να βγούμε από τη δύσκολη θέση, ειδάλλως μέχρι να βγει ο χειμώνας, ποιος ξέρει πόσοι... πόσα παιδιά θα είναι ακόμα ζωντανά!»

Και πάλι γιουχαΐσματα κι αντιρρήσεις γέμισαν τον αέρα.

«Φύγετε! Έξω από εδώ! Φύγετε!»

«Εύκολα τα λόγια, αρχόντισσα!», ακούστηκε μια οργισμένη γυναικεία φωνή. «Εσύ έχεις μια στέγη πάνω από το κεφάλι σου. Εγώ δεν έχω ούτε ένα ρούχο να φορέσω στα παιδιά μου, το σπίτι μου είναι κατεστραμμένο, πρέπει να το επισκευάσω και μου ζητάς να δουλέψω για να 'χεις εσύ να φας;»

Η Κάρλα δαγκώθηκε και μετάνιωσε που είχε ακούσει τη συμβουλή του Χάγκαρ να έρθει ντυμένη έτσι, με τα μακριά,

ακριβά της φουστάνια και τα κοσμήματά της- ανάμεσα σ' αυτούς τους ανθρώπους. Αμέσως μετά τον γάμο τους, ο Γκυ είχε δώσει μια μεγάλη παραγγελία στον καλύτερο ράφτη της γειτονικής τους πόλης και της είχε αγοράσει ένα σωρό ρούχα: φουστάνια, πανωφόρια, πουκαμίσες, καλύμματα για το κεφάλι. Τόσο ωραία και φίνα που δεν είχε δει ποτέ ξανά στη ζωή της. Επίσης από τον οικογενειακό θησαυρό της είχε χαρίσει πολλά πολύτιμα κοσμήματα που βρίσκονταν εδώ και γενεές στην κατοχή των Ντε Λα Βιλιέ. Τα παλιά της ρούχα φυσικά τα είχε κάψει κι η Κάρλα ούτε που είχε τολμήσει να διανοηθεί ότι θα τριγυρνούσε ξανά ντυμένη ανδρικά στον πύργο. Όταν έφυγε ο Γκυ, ο Χάγκαρ κι η Ζοζέφα είχαν επιμείνει να εξακολουθήσει να ντύνεται με τα καινούργια της ρούχα. Τους άρεσε να τη βλέπουν στολισμένη, τους έδινε την αίσθηση μιας πολυτέλειας και ενός μεγαλείου από τα περασμένα κι αυτό τους έκανε να νιώθουν ασφάλεια και τους παρηγορούσε. Η Κάρλα πάλι, καθώς ήταν τελείως αβέβαιη στον καινούργιο της ρόλο, δεν είχε τολμήσει να τους χαλάσει χατίρι. Κι έτσι ακόμα και σήμερα το πρωί, που ήταν να κινηθούν για τον κάμπο ο Χάγκαρ είχε επιμείνει να ντυθεί επίσημα.

«Οι χωρικοί αρέσκονται να βλέπουν τους άρχοντές τους ωραία ντυμένους. Άλλωστε αυτό θα σου δώσει μεγαλύτερο κύρος», της είχε πει.

Όμως τώρα η Κάρλα έβλεπε πως αυτό ήταν λάθος. Τα πολυτελή ρούχα της ήταν μια πρόκληση γι' αυτούς τους ανθρώπους που είχαν ν' αντιμετωπίσουν προβλήματα πολύ πιο σοβαρά...

«Είσαστε αχάριστοι και ξιπασμένοι», φώναξε ξαφνικά οργισμένος ο Χάγκαρ και οι φωνές σώπασαν κάπως. «Αντί να χρωστάτε ευγνωμοσύνη στην αρχόντισσα που δεν παίρνει με τη βία οτιδήποτε της ανήκει δικαιοματικά, εσείς βγάζετε γλώσσα και συμπεριφέρεστε αλαζονικά...»

Τώρα δεν ακουγόταν πια ούτε λέξη από το πλήθος. Οι χωρικοί κοίταζαν ο ένας τον άλλον μουδιασμένοι.

«Χάγκαρ, κανείς μας δεν συμπεριφέρεται αλαζονικά».

Ο άντρας που είπε αυτά τα λόγια, στεκόταν τόση ώρα παράμερα και είχε αποφύγει ν' αναμειχθεί σ' όλη τη λογομαχία. Και τώρα που είχε μιλήσει η φωνή του ήταν ήρεμη αλλά σταθερή.

«Όμως έχουμε απομείνει λίγοι. Ο καθένας πρέπει να φροντίσει τους δικούς του και τον εαυτό του. Ποιος θα επιδιορθώσει τις καλύβες; Ο χειμώνας πλησιάζει. Θα παγώσουμε χωρίς σπίτι. Δεν προλαβαίνουμε να κάνουμε τα πάντα. Δεν μπορούμε να καλλιεργήσουμε περισσότερα χωράφια...»

«Πώς σε λένε;», ζήτησε να μάθει η Κάρλα.

«Κλαύδιο, αρχόντισσά μου!»

«Κλαύδιε, θα φροντίσεις είπες για τον εαυτό σου και για τους δικούς σου».

«Σωστά!»

«Και όσοι δεν έχουν κάποιον να τους φροντίσει; Γυναίκες και παιδιά, γέροι που απέμειναν μόνοι... Τι θα απογίνουν αυτοί;»

«Η ζωή μας ήταν πάντα σκληρή, αρχόντισσά μου και την μοίρα μας ποτέ δεν την ορίζαμε οι ίδιοι».

Το σκληρό υπονοούμενο των τελευταίων του λόγων την έκανε να αισθανθεί ακόμα πιο άσχημα.

«Έχεις δίκιο, Κλαύδιε!», αποκρίθηκε αποφασισμένη να μην συνεχίσει με μισόλογα. «Τα βάσανά σας οφείλονται σε εμάς... τους αφέντες σας. Ο άρχοντας Ντε Λα Βιλιέ πήρε τους γιους και τους συζύγους σας μαζί του στον πόλεμο, σ' έναν πόλεμο που δεν είναι δικός σας, που δεν σας αφορά».

«Κυρά μου», ψιθύρισε έντρομος ο Χάγκαρ, «τι λες εκεί...»

Τον έκανε να σωπάσει με μια απότομη κίνηση.

«Όμως γι' αυτό θα πρέπει ν' αφήσετε να σας καταβάλουν οι δυσκολίες; Όχι, φυσικά! Αν δουλέψουμε όλοι μαζί μπορούμε να βγούμε νικητές απ' αυτή τη δοκιμασία...»

Κοίταξε μ' αγωνία γύρω της περιμένοντας την αντίδρασή τους. Για κάμποσες στιγμές απλώθηκε μια σιωπή τόσο βαθιά που σε τρόμαζε. Τέλος μίλησε πάλι ο Κλαύδιος κοιτώντας την κατευθείαν στα μάτια.

«Όλοι μαζί, αρχόντισσά μου!», δεν θα μπορούσε κανείς να παρακούσει τον σαρκασμό στη φωνή του. «Ξέρεις, άραγε, το νόημα αυτών των λέξεων;»

Η Κάρλα ανταπέδωσε το βλέμμα του με την ίδια σταθερότητα, χωρίς να μιλήσει. Ό,τι κι αν έλεγε εκείνη τη στιγμή θα έπεφτε στο κενό, θα ακουγόταν σαν υποκρισία. Όμως ήξερε

τι έπρεπε να κάνει. Τράβηξε τα χαλινάρια του αλόγου της και πήρε τον δρόμο για τον πύργο.

Εκείνο το βράδυ η Κάρλα ζήτησε από τη Ζοζέφα να της φέρει άλλα ρούχα: μια πουκαμίσα χοντρή κι ένα παντελόνι σαν αυτά που φορούσαν οι χωρικοί. Μετά δίπλωσε όλα τα φουστάνια, που της είχε χαρίσει ο Γκυ, τύλιξε τα κοσμήματα προσεκτικά μέσα σ' ένα πανί και τα έκρυψε μέσα σ' ένα σεντούκι. Δεν ήταν ποτέ για εκείνη αυτά τα πράγματα!

Μόλις που είχε χαράξει κι ο Κλαύδιος ξύπνησε από έναν επίμονο θόρυβο, σαν κάποιος να σφυροκοπούσε κάτι. Παράλληλα ήταν σχεδόν σίγουρος ότι μέσα στον ύπνο του είχε ακούσει και φωνές, σαν να έδιναν διαταγές.

Ανακάθισε στο αχυρένιο στρώμα του, χασμουρήθηκε και τεντώθηκε. Επικέντρωσε την προσοχή του στους θορύβους που έρχονταν έξω από το καλύβι του.

«Τραβήξτε με δύναμη... με το τρία! Ένα... δύο... τρία...»

Ο Κλαύδιος τίναξε το κεφάλι του. Τον γελούσαν τα αυτιά του;! Η φωνή αν και γνωστή δεν ανήκε σε κανέναν συγχωριανό του. Πετάχτηκε έξω κι απέμεινε να κοιτάζει σαν χαμένος τη σκηνή που ξετυλιγόταν μπροστά στα μάτια του.

Στην άλλη άκρη του δρόμου βρισκόταν το σπίτι της Χάνα, της χήρας. Εδώ και δυο χρόνια ζούσε μόνη της και αγωνιζόταν να μεγαλώσει τα παιδιά της. Το σπίτι της έστεκε εδώ και πολύ καιρό με χαλασμένη σκεπή και σπασμένα παραθυρόφυλλα. Τώρα μια ομάδα ανθρώπων δούλευε πυρετικά για να το επισκευάσει. Ο Κλαύδιος πλησίασε πιο κοντά χωρίς να μπορεί να πιστέψει στα μάτια του. Η χήρα στεκόταν παράμερα με τα δυο της παιδιά και οι υπόλοιποι συγχωριανοί είχαν πλησιάσει και κοιτάζαν την σκηνή εξίσου έκπληκτοι. Κανείς τους δεν μπορούσε ν' αρθρώσει κουβέντα. Ανεβασμένος πάνω στην σκεπή ο Χάγκαρ φώναζε κι έδινε διαταγές σε δυο νεαρά αγόρια από κάτω που τον βοηθούσαν στην επισκευή. Πιο εκεί δυο ακόμα άντρες έφτιαχναν τα χαλασμένα παραθυρόφυλλα -ήταν αυτοί που σφυροκοπούσαν και τον είχαν ξυπνήσει- και από πέρα έρχονταν άλλοι δυο άντρες φορτωμένοι με καλάθια

και κουβάδες γεμάτους υλικά για να επισκευάσουν τα τοιχία. Το βάρος που κουβάλαγαν ήταν μεγάλο. Ο ένας απ' αυτούς άφησε κάτω τα καλάθια και ξεφύσησε κουρασμένα. Είχε λαχανιάσει. Ο Κλαύδιος τον πλησίασε αργά. Δεν ήξερε γιατί, αλλά όλη η παρουσία του τού δημιουργούσε περίεργα συναισθήματα. Ο άλλος ύψωσε το κεφάλι και τον κοίταξε κατάματα και τότε ήταν που ο Κλαύδιος πάγωσε. Για κάμποσες στιγμές δεν μπορούσε ν' αρθρώσει κουβέντα.

«Αρχόντισσά μου...», ψέλλισε τέλος με κόπο. «Τι κάνεις εκεί;»

«Όπως σου είπα, Κλαύδιε! Δουλεύουμε όλοι μαζί για να ξεπεράσουμε τις δυσκολίες. Λοιπόν», πρόσθεσε ύστερα από μικρή παύση, «θα δώσεις ένα χεράκι ή θα κάθεται να με κοιτάς;»

Μια στιγμή ακόμα πέρασε με τον Κλαύδιο να την κοιτά σαν υπνωτισμένους. Μετά τίναξε το κεφάλι του σαν να 'βγαине από λήθαργο.

«Μα... μα φυσικά», απάντησε βιαστικά. «'Ει, εσείς!», φώναξε στους άλλους χωρικούς που έστεκαν κι αυτοί εκεί και κοίταζαν αποσβολωμένοι. «Τι περιμένετε! Ανασκουμπωθείτε και πιάστε δουλειά. Οι άνθρωποι αυτοί χρειάζονται βοήθεια!» και στρεφόμενος πάλι στην Κάρλα, «αρχόντισσά μου!», είπε με φωνή που εξέφραζε όλη την αφοσίωσή του κι έγειρε ελαφρά το κεφάλι με σεβασμό, πριν της πάρει το φορτίο που κουβαλούσε.

Ψηλά από τη σκεπή που ήταν ανεβασμένος, ο Χάγκαρ κοίταζε κάπως σκεπτικός τη σκηνή. Ακόμα δεν μπορούσε να συμφωνήσει με τα σχέδια της κυράς του. Είχε φέρει τους στρατιώτες να βοηθήσουν να επισκευαστούν οι καλύβες των χωρικών παραμελώντας τις εργασίες του πύργου. Αργότερα θα βοηθούσαν στη συγκομιδή ή την καλλιέργεια της γης... Μα το πιο ανήκουστο, αυτό που ήταν αδύνατο ν' αποδεχτεί ο Χάγκαρ ήταν η συμμετοχή της ίδιας αρχόντισσας σ' όλες αυτές τις δουλειές. Μια αρχόντισσα να δουλεύει με τους χωρικούς και να κουβαλά βάρη! Πού είχε ξανακουστεί αυτό; Όμως εκείνη γύρισε και του χαμογέλασε ενθαρρυντικά. Ο Χάγκαρ αναστέναξε και γύρισε στη δουλειά του. Ίσως και να 'χε δίκιο η Κάρλα! Ίσως να υπήρχε κι άλλος τρόπος να διοικείς έναν τόπο!

Οι επόμενοι μήνες πέρασαν με σκληρή δουλειά για όλους, όμως με σύμπνοια κι ομόνοια. Το σχέδιο της Κάρλας έμοιαζε να έχει επιτυχία, οι χωρικοί δούλευαν πλάι-πλάι με τους ανθρώπους του κάστρου.

Ο Κλαύδιος είχε αποδειχθεί πολύτιμος σύμμαχος, είχε το χάρισμα του ηγέτη κι οι χωρικοί τον εμπιστεύονταν και τον άκουγαν. Η Κάρλα του είχε ζητήσει να την συνοδέψει και στους άλλους οικισμούς και χωριά. Όπου εμφανίζονταν, οι κάτοικοι τον ακολουθούσαν σ' ό,τι κι αν τους έλεγε χωρίς δυσκολία.

Τα πράγματα έμοιαζαν να πηγαίνουν κάπως προς το καλύτερο. Τα τρόφιμα ήταν φυσικά λιγοστά, όπως και οι κάθε είδους προμήθειες, γιατί η καλοκαιρινή σοδειά είχε εκλείψει παντελώς, όμως τουλάχιστον τώρα είχαν οργανωθεί και τίποτα πια δεν θα πήγαινε χαμένο. Η δίκαιη διαχείριση των αγαθών εκ μέρους της Κάρλας, είχε δημιουργήσει στους χωρικούς ένα αίσθημα εμπιστοσύνης και ελπίδας προς το πρόσωπό της. Αυτό, μαζί με το γεγονός ότι και εκείνη συμμετείχε πάντα σε κάθε δουλειά, όσο βαριά κι αν ήταν, τους έκανε να αφηφούν τον κόπο και την κούραση και να δουλεύουν σκληρά πέρα από τις δυνάμεις τους πολλές φορές.

Η Ζοζέφα κι ο Χάγκαρ εξακολουθούσαν να έχουν τις αντιρρήσεις τους ειδικά σε ό,τι αφορούσε τη δική της συμμετοχή στις εργασίες. Κι όχι μόνον για λόγους τάξης, μα πολύ περισσότερο, γιατί ήταν έγκυος. Δεν σταματούσαν να της

επαναλαμβάνουν ότι θα πρέπει να είναι ιδιαίτερα προσεκτική στην κατάστασή της. Αλλά η Κάρλα με το γνωστό της πείσμα δεν άκουγε κανέναν. Κάποια στιγμή όμως η εγκυμοσύνη της άρχισε να γίνεται φανερή. Και τότε ξαφνικά όποτε πήγαινε να καταπιαστεί με κάποια πιο βαριά δουλειά, βρισκόταν δίπλα της ένας χωρικός που της την έπαιρνε μέσα από τα χέρια: «Άστο, κυρά μου! Ετοιμαζόμουν να το κάνω εγώ έτσι κι αλλιώς!», ήταν τα συνηθισμένα τους λόγια.

Δεν άργησε να αντιληφθεί ότι πίσω απ' αυτό κρυβόταν ο Κλαύδιος, ο οποίος από κάποια στιγμή κι έπειτα είχε γίνει η σκιά της. Βρισκόταν πάντα κοντά της και δεν έπαιρνε ποτέ τα μάτια του από πάνω της. Στην αρχή προσπάθησε να ξεφύγει από την καινούργια αυτή προστασία, όμως τελικά αποδείχτηκε αδύνατον. Έτσι κάθε φορά που εμφανιζόταν δίπλα της κάποιος και της έλεγε τη γνωστή φράση, η Κάρλα ανασήκωνε στωικά τους ώμους κι έφαχνε να βρει κάτι άλλο να κάνει.

Μια μέρα μάλιστα απηυδισμένη απ' αυτή την κατάσταση πήγε στον Κλαύδιο και του είπε:

«Λέω να ασχοληθώ με τον λαχανόκηπο εδώ πίσω. Μου επιτρέπεις ή θα βρεθεί πάλι ξαφνικά κάποιος που θα μου πάρει τη δουλειά;»

Ο άντρας τα 'χασε για μια στιγμή και κοκκίνισε.

«Συγγνώμη, κυρά μου! Όμως... όμως στην κατάσταση σου... δεν θέλουμε να πάθεις κάτι κακό...»

«Εντάξει, εντάξει!», τον έκοψε γκρινιάρικα εκείνη. «Τουλάχιστον πάω να βοηθήσω στο μαγείρεμα, συμφωνείς μ' αυτό;»

Ο Κλαύδιος κούνησε καταφατικά το κεφάλι του.

Μόλις ταχτοποίησε κάπως τα πράγματα στον κάμπο, η Κάρλα αποφάσισε να πάει και στα πιο απομακρυσμένα χωριά κι αγροκτήματα, αυτά που βρίσκονταν κοντά στα σύνορα με τις περιοχές των γειτόνων τους. Εκεί ζούσαν πάντα οι πιο δυνατοί και γενναίοι αγρότες του φέουδου και γι' αυτό φοβόταν ότι θα είχαν πληγεί πιο πολύ από την επιστράτευση. Ο Γκυ ίσως να είχε θεωρήσει ότι αυτοί οι άνδρες τού ήταν απαραίτητοι σ' αυτόν τον πόλεμο.

Φθάνοντας στις παραμεθόριες περιοχές ανακάλυψαν με χαρά ότι τα πράγματα δεν ήταν τόσο άσχημα, όσο τα περίμεναν. Ο πρίγκιπας είχε στρατολογήσει αρκετούς από κει, όμως είχε φανεί κι αρκετά προνοητικός. Έτσι σ' αυτά τα αγροκτήματα είχαν απομείνει πιο πολλοί νέοι άντρες απ' όσο πίστευε η Κάρλα. Φυσικά κι εδώ τα τρόφιμα δεν αφθονούσαν, οι άνθρωποι τα 'βγαζαν πέρα με δυσκολία κι έπρεπε να δουλεύουν σκληρά.

Στην αρχή αντιμετώπισαν τον ερχομό της Κάρλας με δυσπιστία κι εχθρότητα. Τι είχε έρθει να κάνει στα μέρη τους η νέα αρχόντισσα; Τι θα τους ζητούσε; Ήξεραν για τη φτώχεια και την πείνα που βασάνιζαν τον κάμπο, μα κι οι ίδιοι δεν βρίσκονταν σε πολύ καλύτερη μοίρα.

Όμως έμειναν έκπληκτοι, όταν κατάλαβαν ότι η αρχόντισσα δεν είχε έρθει για να απαιτήσει φόρους και εισφορές παρά για να δει αν εκείνοι χρειάζονταν βοήθεια. Τέτοια συμπεριφορά δεν την είχαν αντιμετωπίσει ποτέ! Η αρχική τους δυσπιστία καταλάγιασε, ειδικά αφού μίλησαν με τον Κλαύδιο. Η Κάρλα έμεινε μερικές μέρες στην μεθόριο και μπόρεσε να ζυγιάσει κάπως καλύτερα την κατάσταση. Η περιοχή κι οι κάτοικοί της αποτελούσαν μια ελπίδα για το φέουδο. Είχαν όπλα και ήταν σαφώς πολύ πιο εμπειροπόλεμοι απ' ότι οι χωρικοί του κάμπου. Θα μπορούσαν ν' αποτελέσουν έναν πρώτο πυρήνα αντίστασης σε περίπτωση που θα δέχονταν επίθεση από τους άπληστους γείτονές τους. Μα μόνον αυτοί δεν επαρκούσαν. Θα έπρεπε να εκπαιδευτούν κι οι κάτοικοι του κάμπου ίσως ακόμα και οι γυναίκες και τα μικρά παιδιά στην μάχη. Μόνον, ποιος θα μπορούσε να το κάνει αυτό; Και που θα 'βρισκαν τα όπλα; Το μυαλό της Κάρλας δούλεψε μέρα-νύχτα πυρετικά πάνω σ' αυτές τις σκέψεις.

Το επόμενο βήμα ήταν να επισκεφτεί το μοναστήρι. Ήλπιζε να εξασφαλίσει την βοήθεια του ηγούμενου, τουλάχιστον όσο αφορούσε τα τρόφιμα. Ήξερε ότι η μονή διέθετε πάντα περισσεύματα αγαθών και αφού μόνον δυο-τρεις καλόγεροι είχαν ακολουθήσει τον πρίγκιπα στους Άγιους Τόπους, τα πράγματα δεν θα είχαν αλλάξει πολύ.

Μια μέρα, ο ηγούμενος και οι μοναχοί είδαν απορημένοι

μια μικρή ομάδα από χωρικούς να φθάνει στο μοναστήρι και η απορία τους μεγάλωσε, όταν ένας απ' αυτούς αποκαλύφθηκε ότι ήταν η νέα αρχόντισσα του φέουδου, ντυμένη με τα φτωχικά ρούχα ενός χωρικού, όπως παρατήρησαν κάποιοι φανερά σοκαρισμένοι. Η Κάρλα δε άφησε τα υποτιμητικά βλέμματά τους να την πτοήσουν. Φυσικά απέφυγε δυο-τρεις μοναχούς, τους αδελφούς Στέφανο και Ανδρέα, που προσπαθούσαν να καταλάβουν, τι τους θύμιζε το πρόσωπό της. Βέβαια, κυκλοφορούσαν ήδη φήμες σ' ολόκληρο το φέουδο για την καινούργια νύφη του αφέντη τους: μια επικηρυγμένη κλέφτρα, ίσως και μάγισσα, κανείς δεν ήξερε ακριβώς πόσους ανθρώπους είχε σκοτώσει μέχρι τώρα και άλλα τέτοια, όμως κανείς δεν θα μπορούσε να συνδέσει όλα αυτά με τον νεαρό στρατιώτη που είχε εμφανισθεί ένα χρόνο πριν περίπου στο μοναστήρι τους και είχε περιποιηθεί με τόση αφοσίωση μαζί με τον αδελφό Βερνάρδο όσους είχαν πληγεί από την επιδημία.

Ο ηγούμενος τη δέχτηκε με ψυχρότητα. Δεν μπορούσε να φανταστεί, τι θα του γύρευε αυτή η απίθανη γυναίκα που μια περίεργη μοίρα είχε τοποθετήσει στην κεφαλή του φέουδου. Η Κάρλα δεν πτοήθηκε, ούτε και από τη δική του υπεροψία. Χωρίς περιστροφές του γύρεψε τρόφιμα.

Ο ηγούμενος την κοίταξε και πάλι από πάνω ως κάτω χωρίς να κρύβει την αποδοκιμασία του και όταν μίλησε η φωνή του ήταν καυστική:

«Κι άλλα τρόφιμα; Σας βρίσκω κάπως... παράτολμη στις απαιτήσεις σας» ήταν φανερό ότι κάποια άλλη λέξη του 'χε έρθει πρώτη στο μυαλό. Αμέσως μετά συνέχισε παγωμένα και κοφτά: «Η μονή έχει δώσει στον πύργο τον φόρο που υποχρεούται. Φροντίστε να ενημερωθείτε για τα δικαιώματά σας, πριν εγείρετε απαιτήσεις! Δεν είστε...»

Μα η Κάρλα δεν τον άφησε να συνεχίσει. Χωρίς ιδιαίτερο σεβασμό τον διέκοψε.

«Προτρέχετε, άγιε ηγούμενε! Δεν ήρθα να παρακαλέσω για τον πύργο και σίγουρα όχι για μένα. Ήρθα να ζητήσω βοήθεια για τους χωρικούς, κυρίως για τις γυναίκες και τα παιδιά που έμειναν απροστάτευτα μετά την... ιερή επιστράτευση».

Ήταν ιδέα του ή τολμούσε αυτή η θρασύτατη να ειρωνεύ-

εται τη Σταυροφορία, που κήρυξε ο Άγιος Πατέρας και ακολούθησε ο σύζυγός της.

«Αν κι ο πύργος δεν βρίσκεται σε καλύτερη κατάσταση...» συνέχισε η Κάρλα.

«Πώς αυτό; Δεν εισπράξατε την φορολογία που δικαιούστε;»

«Όχι!... οι άνθρωποι δεν είχαν να φάνε», συνέχισε κάτω από το ερωτηματικό ύφος του άλλου.

Η έκφραση του ηγούμενου άλλαξε. Η ειρωνεία χάθηκε από τη φωνή του. Όταν μίλησε ήταν πολύ προσεκτικός.

«Εξηγείστε μου πώς ακριβώς έχει η κατάσταση», ζήτησε ο ηγούμενος.

Με λίγα λόγια η Κάρλα του ανέφερε, τι είχε κάνει και πώς είχε οργανώσει τον κάμπο μέχρι τώρα. Δέχτηκε υπομονετικά την κριτική του.

«Δουλεύετε στα χωράφια; Στην κατάσταση σας; Απαράδεκτο!», ανέχτηκε ακόμα και το επικριτικό βλέμμα που έριξε στη φουσκωμένη της κοιλιά.

Βιάστηκε να τον καθησυχάσει ότι πρόσεχε όσο έπρεπε και κατόπιν του εξήγησε τι βοήθεια περίμενε από εκείνον.

Ο ηγούμενος την άκουσε σιωπηλός και με μεγάλη προσοχή. Όταν τελείωσε έμεινε για λίγο σκεφτικός. Έμοιαζε να ζυγιάζει τόσο αυτά που άκουσε όσο και την ίδια.

«Οι μέθοδοί σας είναι κάπως... ανατρεπτικές, αρχόντισσά μου!»

«Ο Χριστός είπε ο έχων δυο χιτώνες...»

«Αφήστε την ερμηνεία των Γραφών σε ανθρώπους που γνωρίζουν πιο πολλά από εσάς», την έκοψε απότομα. «Θέτετε σε κίνδυνο την τάξη των πραγμάτων και αυτό σε καμιά περίπτωση δεν το εγκρίνει η εκκλησία! Εμείς, οι άνθρωποι του Θεού, στηρίζουμε αυτούς που ο Κύριός μας διάλεξε να κυβερνήσουν τον τόπο και τους ανθρώπους του και δεν κρίνουμε τις πράξεις τους εφόσον δεν προσβάλλουν το δόγμα».

Η Κάρλα κατάπνε με δυσκολία την καυστική απάντηση που ανέβηκε πάραυτα στα χείλη της κι ο ηγούμενος το κατάλαβε, γιατί ήταν έξυπνος άνθρωπος. Αυτή η γυναίκα δεν ήταν συνηθισμένη και σίγουρα δεν ήταν εύκολη αντίπαλος, ίσως

να γινόταν ακόμα κι επικίνδυνη κάποια στιγμή. Θα 'πρεπε να της δείξει τα όριά της από την αρχή.

«Δίνετε πολλά δικαιώματα στους υποτελείς σας», συνέχισε σε υπεροπτικό τόνο το κήρυγμα «και δεν είναι βέβαιο ότι θα το εκτιμήσουν. Είναι αμόρφωτος, ευκολόπιστος όχλος που κάθε επιτήδειος μπορεί να τον παραπλανήσει. Παιζετε με τη φωτιά, όταν τους συμπεριφέρεστε σαν ίσο προς ίσο και...»

«Τους χρειαζόμαστε, άγιε ηγούμενε! Στον πύργο έχουμε απομείνει μια χούφτα άνθρωποι. Ποιος θα υπερασπισθεί τη γη μας...»

«Δεν είμαι χαζός, αρχόντισσά μου», την έκοψε πάλι ο άλλος. «Και παρ' όλα όσα ίσως πιστεύετε, ούτε ανίδεος, όσον αφορά τα προβλήματα και τη διοίκηση του φέουδου. Φυσικά και αντιλαμβάνομαι κι αυτό το σκεπτικό, πριν μου το αναφέρετε εσείς. Όμως παρ' όλα αυτά, εξακολουθώ να έχω τις αντιρρήσεις μου για τις μεθόδους σας. Ωστόσο θα σας παρέχω κάθε δυνατή βοήθεια. Στο κάτω-κάτω πρόκειται για τις ζωές μικρών παιδιών! Έπειτα ξέρω ότι αυτή η κατάσταση δεν είναι μόνιμη. Κάποια στιγμή ο πρίγκιπας θα επιστρέψει και θα βάλει τα πράγματα στη θέση τους. Ελπίζω μόνον να προλάβει, να μην έχετε δημιουργήσει πιο μεγάλη ζημιά, απ' όσο μπορεί ν' αντέξει ο τόπος...»

Η Κάρλα ένωσε τα νεύρα της να τεντώνουν από την απόρριψη. Ήταν τόσο απόλυτος, τόσο βέβαιος ότι εκείνος και μόνον εκείνος ήξερε τον σωστό δρόμο και την αλήθεια! Τόσο πεπεισμένος ότι εκείνη έκανε λάθος! Μα δεν είπε τίποτα, περιορίστηκε μόνον να ευχαριστήσει τον ηγούμενο για τη βοήθεια που της είχε υποσχεθεί. Χαιρέτησε με σεβασμό και ετοιμάστηκε να φύγει. Στην πόρτα κοντοστάθηκε.

«Άγιε ηγούμενε, έχω ακόμα μια παράκληση. Θα ήθελα να δω τον αδελφό Βερνάρδο».

«Πού ξέρετε εσείς τον αδελφό Βερνάρδο;», τη ρώτησε με κάποια δυσπιστία.

«Έε... εγώ δηλαδή», τα 'χασε για κάποιες στιγμές. «Ο φρούραρχος Ζακόμπ μου είχε μιλήσει γι' αυτόν».

«Μα ναι! Είχε γίνει και μια παρεξήγηση πριν κάμποσο καιρό μεταξύ τους. Ο αδελφός Βερνάρδος είχε ξεπεράσει κατά πολύ

τα όρια. Ευτυχώς που ο φρούραρχος κι ο πρίγκιπας δεν είχαν δώσει συνέχεια στο θέμα. Είχαν φανεί αρκετά μεγαλόκαρδοι. Όπως και να 'χει, δεν νομίζω ότι μπορείτε να τον δείτε».

«Γιατί;»

«Ο αδελφός Βερνάρδος είναι πολύ απασχολημένος. Όποτε δεν έχει αρρώστους να φροντίζει, κλείνεται στο κελί του και προσεύχεται. Δεν δέχεται να δει και να μιλήσει σε κανέναν. Πολλές φορές δεν εμφανίζεται ούτε στα γεύματα, μέρες ολόκληρες. Έχει γίνει κάτι σαν ερημίτης...»

«Πείτε του το όνομά μου και είμαι σίγουρη ότι θα δεχτεί με δει».

Ο ηγούμενος την κοίταξε περίεργα, αλλά έστειλε έναν μοναχό στον Βερνάρδο.

Το κελί, στο οποίο την οδήγησαν, ήταν στενό, σκοτεινό κι υγρό. Τη λιτότητα του χώρου την ένιωθες, μόλις έμπαινες, σαν μέγγενη που σου θρυμμάτιζε την καρδιά. Όλα εκεί μέσα γίνονταν μάρτυρες μιας σκληρής, σχεδόν απάνθρωπης ζωής, που καταπονούσε το σώμα και την καρδιά: το αχυρένιο στρώμα πάνω στο παγωμένο χώμα, οι μαύροι πέτρινοι τοίχοι που έσταζαν υγρασία, ο ξύλινος, απλοϊκός σταυρός σακατεμένος από την μούχλα και το σαράκι, κάτω από το μικρό σιδερόφραχτο παραθυράκι, που επέτρεπε σε λίγο χλωμό φως να τρυπώνει μέσα. Σπάνια έμπαινε ο ήλιος· μόνον το κρύο, όταν λυσομανούσε ο άνεμος, το χιόνι κι η βροχή.

Την περίμενε όρθιος, στην πιο ανήλιαγη γωνιά του κελιού, με τα χέρια σταυρωμένα στο στήθος, το πρόσωπό του κρυμμένο στη σκιά. Πέρασε διστακτικά μέσα και στάθηκε απέναντί του αμίλητη, ελπίζοντας να ανοίξει εκείνος ίσως την κουβέντα. Έτσι κι έγινε.

«Τι γυρεύεις εδώ, αρχόντισσά μου;»

Η φωνή του ήταν ήρεμη, όπως τη θυμόταν, αλλά και πιο ψυχρή.

«Ήρθα για βοήθεια... για το φέουδο...»

«Τόσο αδήμονη να προασπίσεις το καινούργιο σου αξίωμα και την εξουσία που σου πρόσφερε ο γάμος σου με τον αφέντη...»

Ο σαρκασμός του την πλήγωσε και την πρόσβαλε.

«Δεν είναι αυτό! Το ξέρεις...», αντέτεινε απότομα.

«Όχι; Τότε τι είναι;»

«Έχω αναλάβει την ευθύνη. Δεν τη ζήτησα, αλλά...»

«Την ευθύνη να διασφαλίσεις τα συμφέροντα του πρίγκιπα;»

«Την ευθύνη απέναντι σ' αυτούς τους άμοιρους ανθρώπους που παρέμειναν πίσω», τον έκοψε θυμωμένη πια. «Θα ήταν χαμένοι διαφορετικά», συνέχισε πιο ήρεμα, όταν είδε ότι εκείνος δεν μιλούσε, «χωρίς κάποιον να τους οδηγεί, να τους φροντίζει. Πεινάμε όλοι, παρόλο που δουλεύουμε σαν τα σκυλιά από το χάραμα μέχρι τη βαθιά νύχτα. Νομίζεις ότι μου αρέσει να ζητιανεύω; Αν ήμουν μόνη μου...»

Σώπασε και τον κοίταξε κάπως απελπισμένη καθώς εκείνος εξακολουθούσε να την παρατηρεί αμίλητος από την σκοτεινή του γωνία. Να μπορούσε μόνον να δει το πρόσωπο του, τα μάτια του! Σαν να μάντεψε την επιθυμία της! Έκανε δυο βήματα προς το μέρος της. Μια θαμπή αχτίδα φώτισε το πρόσωπό του κι εκείνη αναγάλιασε, όταν αντίκρισε ξανά το γαλάζιο, απαλό του βλέμμα. Άπλωσε το χέρι του, σαν σ' ένα χάδι κι ένιωσε να λαχταρά το άγγιγμά του μ' όλο της το είναι... ένα βάλσαμο στην ψυχή της, μια ελπίδα να στηριχτεί μέσα στην αφόρητη μοναξιά της ζωής της. Όμως τα δάχτυλά του δεν άγγιξαν ποτέ το πρόσωπό της. Η κίνηση του έμεινε για μια στιγμή μετέωρη, μετά κατέβασε ξαφνικά το χέρι του και της έστρεψε απότομα την πλάτη.

«Κι από μένα τι γυρεύεις;», τη ρώτησε εχθρικά.

«Θέλω να εκπαιδεύσεις τους χωρικούς στα όπλα. Πρέπει να μάθουν να πολεμούν, είμαστε λίγοι... όλοι πρέπει να ξέρουν, να υπερασπιστούν τις ζωές τους και τη γη τους».

«Είμαι μοναχός, δεν ασχολούμαι με τον πόλεμο».

«Είσαι πολεμιστής», τον έκοψε απότομα. «Ο καλύτερος που υπήρχε στη χώρα! Και πάντα θα είσαι... και οι άνθρωποι αυτοί σε χρειάζονται, εγώ σε χρειάζομαι», πρόσθεσε μετά από λίγο ψιθυριστά, «σκέψου το!», και βγήκε γοργά από το κελί του.

Τέσσερις μέρες αργότερα η Κάρλα ήταν σκυμμένη και σκάλιζε το χώμα σ' έναν μικρό λαχανόκηπο κάτω στον κάμπο, όταν η γυναίκα που δούλευε μαζί της τη σκούντηξε ελαφρά στον ώμο.

«Κυρά μου, κοίτα! Ποιος να 'ναι αυτός;»

Ανασηκώθηκε με κόπο και κοίταξε προσεκτικά στο βάθος του χωματόδρομου. Γύρω της μαζεύτηκαν δυο τρεις χωρικοί ακόμα. Όλοι παρατηρούσαν με κάποια αγωνία τη φιγούρα που είχε φανεί στον ορίζοντα. Ήταν ένας καβαλάρης που πλησίαζε γοργά. Το άτι του, μαύρο σαν το κατράμι, κάλπαζε περήφανο και δυνατό. Ο σκοτεινός μανδύας του ανέμιζε γύρω του σαν φτερούγες αετού. Για μια στιγμή η καρδιά της κλώτσησε τόσο άγρια στα στήθη της που της ήρθε σκοτοδίνη... γιατί πίστεψε ότι ίσως να 'ταν...

Ο καβαλάρης σταμάτησε λίγα μέτρα μακριά τους και ξεπέζεψε με μια σβέλτη κίνηση. Βάδισε αγέρωχα προς το μέρος τους και όταν τους πλησίασε, τράβηξε την κουκούλα που σκίαζε το πρόσωπό του. Η ανακούφιση κι η χαρά της ήταν μεγάλες:

«Αδελφέ Βερνάρδε! Τι απρόσμενη χαρά!»

Στάθηκε για μερικές στιγμές αμίλητος και την κοίταζε με βλέμμα τόσο ανεξιχνίαστο που ένιωσε ξαφνικά τα πιο αβέβαια συναισθήματα να της σφίγγουν την καρδιά. Ωστόσο όταν μίλησε, η γνωστή πραότητα της φωνής του έσβησε κάθε αμφιβολία κι αβεβαιότητα.

«Ζήτησες τη βοήθειά μου, πριν λίγες μέρες. Ο ηγούμενος μου έδωσε την άδεια να σου την προσφέρω».

Είχε βγάλει το ράσο του μοναχού. Ο γούνινος, μαύρος μανδύας του τον τύλιγε από την κορυφή ως τα νύχια και από μέσα ξεπρόβαλε ένα κραταιό, λαμπερό ξίφος, σκαλισμένο στη λαβή με περίτεχνα σχέδια. Ένας πολεμιστής τρομερός, ένας σύμμαχος απρόσμενος και μυστηριώδης...

Για πολύ καιρό μετά οι χωρικοί διηγούνταν μεταξύ τους ότι η απόφαση του αδελφού Βερνάρδου να εγκαταλείψει τη μονή και να 'ρθει να ζήσει κοντά τους είχε παρθεί με πολύ κόπο και ψυχικό πόνο. Τρεις μέρες είχε μείνει κλειδωμένος χωρίς νερό, χωρίς τροφή, γονατισμένος μπρος από τον σταυρό να προσεύχεται. Μέσα από το κελί του οι μοναχοί τον είχαν ακούσει να μαλώνει με θεούς και δαίμονες, σαν να τον έκαιγαν οι φλόγες της κόλασης και να τον ξέσχιζε ο εσωτερικός διχασμός...

Το ίδιο βράδυ, αφού η Κάρλα είχε οδηγήσει τον Βερνάρδο στην κάμαρα του φρούραρχου Ζακόμπ στους στρατώνες, αποτραβήχτηκε στη γωνιά της, στην κεντρική σάλα. Μια παράλογη θλίψη την είχε τυλίξει. Εκείνο το πρωινό, όταν είδε από μακριά την σκοτεινή μορφή να τους πλησιάζει είχε για μια στιγμή φανταστεί... είχε ελπίσει... ότι θα 'ταν... εκείνος! Ούτε το όνομά του δεν τολμούσε να προφέρει! Όμως όχι! Είχε γελαστεί! Ανασήκωσε στωικά τους ώμους. Κανείς θα 'πρεπε να 'ναι ευγνώμων για ό,τι κι αν του προσφερόταν...

Ο Βερνάρδος δεν έχασε καθόλου χρόνο. Από τις επόμενες μέρες κιόλας οργάνωσε τους χωρικούς -γυναίκες, παιδιά μαζί μ' όσους άντρες είχαν απομείνει- σε ομάδες και ξεκίνησε να τους εκπαιδεύει καθημερινά. Δεν ήταν εύκολο. Όλα έπρεπε να γίνονται μετά το τέλος της ημέρας, με το που έπεφτε το σούρουπο και τελείωναν οι γεωργικές κι οποιεσδήποτε άλλες εργασίες, απαραίτητες για την επιβίωσή τους.

Έτσι το βράδυ η αυλή του πύργου έμοιαζε με αρένα. Γύρω γύρω άναβαν οι πυρσοί και στο κέντρο οι χωρικοί σε ζευγάρια ή σε μικρές ομάδες εξασκούσαν ο ένας ενάντια στον άλλο:

άντρες που κρδάιναν ξίφη στον αέρα, γυναίκες με μαχαίρια, παιδιά με τόξα και σφεντόνες. Όλοι μοίραζαν και δέχονταν χτυπήματα, επιτίθονταν κι απέκρουαν αντιπάλους, φώναζαν, έπεφταν και σηκώνονταν πάλι, ξανά και ξανά και πάντα από την αρχή, ασταμάτητα κι ακούραστα. Και ανάμεσα σ' όλους αυτούς, ο Βερνάρδος... να πηγαίνει από τον έναν στον άλλο να διορθώνει, να δείχνει, να επαινεί, να εμψυχώνει, να έχει ένα βλέμμα για τον καθέναν. Ψηλός, ξανθός σαν αρχάγγελος, με φωνή γαλήνια να δίνει τις πιο σκληρές διαταγές. Ένας αλλόκοτος συνδυασμός, που σ' έκανε ν' ανατριχιάζεις, ενώ η δύναμη κι η πραότητά του απλώνονταν σαν θεϊκή παλάμη, πάνω στις ψυχές τους, τις ηρεμούσε, τις γαλήνευε, τους χάριζε αυτοπεποίθηση κι ηρεμία κι έτσι, όταν εκείνος μιλούσε, καμιά κούραση, κανένας πόνος δεν ήταν δυνατόν να σταματήσει «τους άντρες του».

Η Κάρλα καθισμένη παράμερα -η εγκυμοσύνη της είχε προχωρήσει πια πολύ και παρ' όλες τις αντιρρήσεις της, της είχαν απαγορεύσει όλοι να συμμετέχει σ' αυτά- τις πιο πολλές φορές μαζί με τη Ζοζέφα τον κοίταζε με θαυμασμό κι ευγνωμοσύνη που είχε δεχτεί να της προσφέρει τη βοήθειά του.

Τα κραταιά άτια πρόβαλαν στον κάμπο μια μέρα που ο χειμωνιάτικος ήλιος έλαμπε περίεργα φωτεινός, χωρίς όμως να μπορεί να διαλύσει την βαριά παγωνιά που πλάκωνε τον τόπο. Ξεπρόβαλαν στο βάθος του χωματένιου δρόμου και μ' ελαφρό καλτασμό διέσχισαν τα χωράφια. Ανάστατοι οι χωρικοί από τις απρόσμενες κι άγνωστες παρουσίες είχαν απομείνει να παρακολουθούν με βλέμμα έκπληκτο και κάπως φοβισμένο.

Ρουθουνίζαν και ξεφυσούσαν λαχανιασμένα, μικρά λευκά συννεφάκια τα χνώτα τους, κρέμονταν γύρω από τις μουσούδες τους, οι οπλές τους χτυπούσαν με δύναμη πάνω στην γη, πατούσαν γερά μέσα στο λιωμένο βρώμικο χιόνι, λαμποκοπούσε το τρίχωμά τους μέσα στην εκτυφλωτική χειμωνιάτικη αντηλιά.

Μπροστά κάπλαζαν τρεις καβαλάρηδες. Πίσω τους ένα άτακτο τσούρμιο από καμιά δεκαριά άντρες. Ανέμιζαν τα βα-

ριά πανωφόρια και οι μανδύες των αναβατών αποκαλύπτοντας που και που τα τρομερά όπλα που έφεραν μαζί τους: ξίφη θεόρατα και καλογυαλισμένα με λάμες ακονισμένες και κοφτερές, πελέκεις τρομερούς και σφύρες θανατηφόρες, τόξα γιγάντια, φαρέτρες με βέλη και μαχαίρια μικρά ζωσμένα στην μέση. Και ο ρουχισμός και οι κόμες μερικών -ασυνήθιστα και αλλόκοτα και τα δυο- αιχμαλώτιζαν τη ματιά των απλών ανθρώπων του κάμπου. Η έκφρασή τους σκοτεινή, το βλέμμα βλοσυρό. Και μαζί τους άλλοτε πιο μπροστά, άλλοτε ξεμεινώντας λίγο πίσω έτρεχαν δυο παράξενα μεγαλόσωμα ζώα που έμοιαζαν με λύκους.

Μέχρι που να φθάσουν στην πλατεία του κεντρικού οικισμού το μαντάτο του ερχομού τους είχε απλωθεί σ' όλο τον κάμπο. Η αρχόντισσα είχε σταθεί εκεί μέσα στη μέση του χωριού, γύρω της μπουλούκι μαζεμένοι οι χωρικοί -περισσότερες γυναίκες, μερικοί άντρες, κάπου κάπου και κανένα αμούστακο ακόμα παλικαρόπουλο- όλοι κρατώντας σφιχτά αξίνες και τσουγκράνες τους κοίταζαν συνοφρυωμένοι και δύσπιστοι.

Οι καβαλάρηδες τράβηξαν τα γκέμια και τα άλογα στάθηκαν ποδοπατώντας και χρεμετίζοντας. Για μια στιγμή περιεργάστηκαν αμίλητοι τους ανθρώπους που στέκονταν απέναντί τους. Δεν έμοιαζε να τους γεμίζουν το μάτι: ρακένδυτοι, αδύνατοι και χλωμοί, πολύ απελπισμένοι...

Ωστόσο οι τρεις επικεφαλής ξεπέζεψαν. Με μια σβέλτη κίνηση πήδηξαν ανάλαφρα από τα άλογά τους. Οι βαριές δερμάτινες μπότες τους πλατσούρισαν μέσα στις λάσπες, με μια κίνηση γεμάτη χάρη ο ένας έριξε τη μια άκρη του μανδύα του πάνω από τον ώμο, ενώ ο άλλος ακούμπησε ανέμελα το χέρι στη λαβή του σπαθιού του. Με βήμα σταθερό προχώρησαν. Οι χωρικοί συσπειρώθηκαν ασυναίσθητα, μερικοί ύψωσαν λίγο τις αξίνες τους.

Οι νεοφερμένοι στάθηκαν καμπόσα βήματα μακριά τους και τους ξανακοίταξαν με περιέργεια. Ειδικά αυτή τη γυναίκα στο κέντρο του μπουλουκιού. Τι αλλόκοτο πλάσμα ήταν τούτο; Ήταν σαφώς γυναίκα, δεν χωρούσε αμφιβολία, άλλωστε ήταν και γκαστρωμένη. Όμως τα μαλλιά της ήταν κομμένα κοντά και πέταγαν ατίθασες τούφες από 'δώ κι από 'κει, τα

ρούχα της παλιά και φθαρμένα, τα χέρια της ξεγδαρμένα, κοκαλιάρια τόσο που κανείς αναρωτιόνταν, που έβρισκε τη δύναμη να κουβαλά κι όλη αυτή την κοιλιά. Κι όμως! Γύρω της είχαν στριμωχτεί οι χωρικοί!

«Ποιοι είστε και τι γυρεύετε εδώ;», τους ρώτησε η γυναίκα και εντύπωση τους έκανε ο επιτακτικός τόνος της φωνής της.

Ωστόσο οι ξένοι δεν απάντησαν. Μ' ένα κάπως απαξιωτικό ύφος την ξανακοίταξαν από την κορυφή ως τα νύχια και μετά γυρόφεραν το βλέμμα τους ψάχνοντας προφανώς να βρουν κάποιον που, κατά τη γνώμη τους, θ' άξιζε περισσότερο τον κόπο να του συστηθούν.

«Ποιοι είστε;», επέμεινε εκείνη.

«Είναι δικοί μου άνθρωποι. Εγώ τους κάλεσα».

Η φωνή του Βερνάρδου διέλυσε την ένταση και όλοι φάθηκαν ν' αναστενάζουν ανακουφισμένοι. Πλησίασε τους τρεις άντρες και ξαφνικά τους χαμογέλασε πλατιά και τους έσφιξε στην αγκαλιά του.

«Καλώς ορίσατε», είπε με μια περίεργη συγκίνηση στην φωνή.

Το ίδιο βράδυ, αφού οι ξένοι είχαν τακτοποιηθεί στους στρατώνες, πήγαν στην κεντρική σάλα του πύργου όπου θα σερβιριζόταν το δείπνο, όπως κάθε βράδυ. Όταν όμως πέρασαν στην αίθουσα κοντοστάθηκαν στιγμιαία προκειμένου να κρύψουν την έκπληξή τους. Ένα πλήθος χωρικών ήταν μαζεμένο εκεί περιμένοντας υπομονετικά να δουν από πιο κοντά και πιθανόν να γνωρίσουν κάπως καλύτερα τους ξένους, τους απρόσμενους συμμάχους τους.

Ανάμεσα στους συγκεντρωμένους ξεχώρισε ο Βερνάρδος που πήγε να τους προϋπαντήσει. Οι τρεις επικεφαλής τους οδηγήθηκαν πάραυτα στην τάβλα που κάθονταν εκείνος, η Κάρλα κι ο Χάγκαρ, οι υπόλοιποι άντρες κάθισαν ανάμεσα στους κατοίκους του κάμπου.

Οι ξένοι ήταν ήσυχοι, αλλά και δεινοί πολεμιστές όπως πολύ γρήγορα κατάλαβαν όλοι στο φέουδο. Και η διαπίστωση αυτή τους γέμισε μ' αφάνταστη ανακούφιση και σιγουριά. Κάθε μέρα εκπαίδευαν πια τους άντρες μαζί με τον Βερνάρδο.

Η Κάρλα θέλησε να μάθει περισσότερες λεπτομέρειες για τους επισκέπτες και τον ρώτησε, όμως εκείνος απάντησε κάπως αόριστα.

«Σύντροφοι, από την παλιά μου ζωή. Μπορείς να τους έχεις εμπιστοσύνη...»

Η Κάρλα δεν αμφέβαλε γι' αυτό ούτε στιγμή! Και οι χωρικοί του κάμπου σύντομα άρχισαν να τους θεωρούν δικούς τους ανθρώπους.

Ήταν κατ' αρχήν ο Ραφαήλ, ένας ψηλός, λιγνός άντρας με ξανθά μαλλιά και κάπως θλιμμένα, γαλάζια μάτια, το παρουνισιαστικό του αρχοντικό, εκλεπτυσμένο. Ένα περιποιημένο, κομψό μούσι στόλιζε το πηγούνι του. Σιωπηλός και σκεφτικός, τόσο συγκρατημένος σ' όλες του τις εκδηλώσεις που μόνον όποιος τον γνώριζε καλά, μπορούσε να μαντέψει τη φλόγα που έκαιγε όλο πάθος κάτω από την επιφανειακή ψυχρότητα. Ο Βερνάρδος έμοιαζε να τον σέβεται όπως ο μαθητής τον έμπειρο και σοφό δάσκαλο και ας είχαν περίπου μια ηλικία. Και, τι περίεργο, από τους τρεις επικεφαλής σ' αυτόν φαινόταν να στηρίζεται περισσότερο απ' όλους.

Η ζωή του Ραφαήλ διέπονταν από ευσέβεια και πίστη, τόσο βαθιά που άγγιζε τα όρια του πειθαναγκασμού. Όλοι είχαν σύντομα αντιληφθεί ότι δεν ξεκίναγε ποτέ τη μέρα του χωρίς να προσευχηθεί. Και δεν ήταν μόνον μια τυπική προσευχή! Όχι! Πολλές φορές ξυπνούσε πριν από το χάραμα ακόμη, για να πάει στην εκκλησία και να μείνει εκεί γονατιστός με το κεφάλι σκυμμένο, τα χέρια σταυρωμένα, ψιθυρίζοντας λόγια συγγνώμης και μεταμέλειας που κανείς δεν μπορούσε να φανταστεί σε τι αμαρτήματα αναφέρονταν.

Φήμες άρχισαν να κυκλοφορούν μεταξύ των χωρικών. Ήταν, λέει, παλιά μέλος στο Τάγμα των Ναϊτών και είχε περάσει πολλά χρόνια της ζωής του κάτω στους Άγιους Τόπους, όμως έξαφνα μια μέρα παράτησε τα πάντα κι έφυγε, επέστρεψε στην πατρίδα και προτίμησε να μπει στην υπηρεσία κάποιου άρχοντα. Όλοι είχαν πιστέψει τότε ότι κάτι τρομερό θα είχε κάνει ή θα 'χε ζήσει και η φαντασία των ανθρώπων είχε οργιάσει. Μα η αλήθεια ήταν πολύ πιο απλή. Ο Ραφαήλ είχε απογοητευτεί οικτρά από τις μεθόδους και τις πρακτικές των

περισσοτέρων αρχόντων, τις οποίες το Τάγμα αποδεχόταν σιωπηλά και κυρίως κάλυπτε.

Ο Ραφαήλ ήταν βαθιά θρησκευόμενος άνθρωπος, απόλυτα ευσεβής. Είχε πιστέψει πως ως Ναΐτης θα υπηρετούσε τον Θεό! Μα αυτά που είχε δει και βιώσει στην μακρινή Ανατολή απείχαν πολύ από τις προσδοκίες του. Μόνο διαφθορά και αμαρτία, τέτοια που δεν την είχε συναντήσει πουθενά αλλού. Έτσι μια μέρα τα βρόντηξε όλα κάτω κι έφυγε.

Όμως ο ίδιος δεν μπόρεσε να συγχωρέσει ποτέ τον εαυτό του για την απόφαση που πήρε. Ένωσε σαν να εγκατέλειπε τη μάχη και τον αγώνα από δειλία· ένωσε σαν να πρόδιδε την πίστη του και να παράκουγε τις προσταγές του Θεού. Σαν να 'χε αποτύχει στην αποστολή του. Και οι τύψεις του κατέτρωγαν από τότε την ψυχή! Και τόσο πιο συχνά εκείνος κατέφευγε στην προσευχή και στη νηστεία προσπαθώντας να εξιλεωθεί.

Ο Ραφαήλ ήταν εγκρατής, ένα λιτό γέυμα όλο κι όλο την ημέρα, ένα αχυρένιο στρώμα στην πιο απόμερη γωνιά του στρατώνα, ανάμεσα σ' όλους τους υπόλοιπους άντρες του κάστρου, αυστηρός και πειθαρχημένος τόσο πολύ που έκανε τους πάντες να υποτάσσονται στην θέλησή του μ' έναν απλό του λόγο ή βλέμμα. Το 'νιωσε κι η Κάρλα αυτό το συναίσθημα από τις πρώτες κιόλας μέρες και τρόμαξε. Ο Θεός να μην την αξίωνε ποτέ να 'ρθει σ' αντιπαράθεση μαζί του. Όπως ένωσε ακόμα ότι την απέρριπτε, δεν την ενέκρινε. Το βλέμμα του ήταν συνήθως απαξιωτικό, αν δεν την προσπερνούσε τελείως αδιάφορο. Ποτέ άλλοτε στη ζωή της δεν είχε νιώσει τόσο ταπεινωμένη...

Μετά ήταν ο Δημήτριος, ένα παλικάρι με σκούρα καστανά μαλλιά και μυστηριώδη μαύρα μάτια, βελούδινο βλέμμα που περνούσε από πάνω σου σαν χάδι, πλατύ και ζεστό χαμόγελο. Ήταν ξένος, από την Ελλάδα και θα 'λεγε κανείς ότι τον ζεστό ήλιο της πατρίδας του τον κουβαλούσε πάντα στην καρδιά του. Η Κάρλα γοητεύτηκε, όταν έμαθε την καταγωγή του κι ένα βράδυ, καθώς ήταν καθισμένη δίπλα του άρχισε να τον ρωτά για την πατρίδα του και για μια πόλη που την έλεγαν Αθήνα, τους μεγάλους πολιτικούς που έζησαν εκεί, τους γενναίους στρατηγούς και τους τρομερούς εχθρούς που αντιμετώπισαν, τους δεινούς ρήτορες, τους χαρισματικούς καλλιτέ-

χνες που έγγραφαν για τα πάθη και τα βάσανα των βασιλιάδων και των θεών και που έχτισαν κτήρια τόσο σπουδαία και τόσο λαμπρά που οι άνθρωποι τα θαυμάζουν ακόμα και σήμερα... Ο Δημήτριος την κοίταξε λίγο παραξενεμένος για όσα ήξερε, όμως μετά της είπε: «Η Αθήνα δεν είναι τίποτα πα! Η Πόλη, η Βασιλεύουσα, αυτή έχει τώρα όλη τη ζωή κι όλο το μεγαλείο!»

Η Κάρλα φάνηκε κάπως απογοητευμένη, όταν όμως ο Δημήτριος άρχισε να της διηγείται για τη ζωή στην Πόλη, για τους κραταιούς αυτοκράτορες και τους νικηφόρους πολέμους τους, άρχισε να της περιγράφει τις εκκλησίες με τα ψηφιδωτά, τα χρυσοποϊκίλτα τέμπλα, τους εξαϋλωμένους άγιους των εικόνων, να της μιλά για τις πλατείες και τον ιπλόδρομο, τα γλέντια και το θέαμα, τα λιμάνια και τα κραταιά καράβια που διέσχιζαν τους πόντους όλου του κόσμου, η Κάρλα απέμεινε να τον κοιτά εκστατική, με μάτια γουρλωμένα. Έτσι όπως απέμεναν να τον κοιτάζουν και τα παιδιά κι οι γυναίκες του κάμπου σχεδόν κάθε βράδυ, όταν έπαιρνε την κιθάρα του και τραγουδούσε και διηγιόταν παραμύθια κι ιστορίες που κανείς τους δεν είχε ξανακούσει.

Αν η εγκράτεια κι η αυστηρότητα ήταν αυτό που χαρακτήριζε τον Ραφαήλ, ο Δημήτριος ήταν το ακριβώς το αντίθετο. Αγαπούσε το κρασί, τον χορό και το τραγούδι. Του άρεσαν οι γυναίκες και δεν ντρεπόταν να το δείξει. Το βλέμμα του χάρδευε τρυφερά τα πρόσωπα αυτών που μαζεύονταν γύρω του για να τον ακούσουν να εξιστορεί τα παραμύθια του, μέχρι που ξεχώριζε μια και τότε όλο το βράδυ έμοιαζε να τραγουδά μόνον για εκείνη. Τα γελάκια και τα πειράγματα ανάμεσα στις κοπέλες έδιναν κι έπαιρναν κάθε φορά και όλες πρόσμεναν με λαχτάρα την ώρα του βραδινού.

Ο Χάγκαρ ρώτησε κάποτε τον Βερνάρδο, πώς βρέθηκε ο Δημήτριος στην χώρα τους.

«Ο πατέρας του, ανώτατος αξιωματικός του Έλληνα αυτοκράτορα, ταξίδευε με μια διπλωματική αποστολή στα μέρη μας. Τότε γνώρισε μια κοπέλα, την ερωτεύτηκε και την πήρε μαζί του. Παντρεύτηκαν και ο Δημήτριος ήταν ο καρπός αυτού του γάμου. Όταν έγινε δεκαοκτώ, η μητέρα του γύρεψε από τον σύζυγο της να γνωρίσει ο Δημήτριος και τη δικιά της

πατρίδα. Έτσι στάλθηκε στη χώρα μας. Τότε γνωριστήκαμε και γίναμε στενοί φίλοι... και αποφάσισε να μείνει».

Ο Δημήτριος ήταν ο μοναδικός που ο Βερνάρδος αποκαλούσε φίλο του!

Και τέλος ήταν κι ο Ίβαν, ένας πανύψηλος Σλάβος, με μια θηριώδη σωματική διάπλαση. Το στέρνο του κι οι ώμοι του φαρδείς, γεροδεμένοι σαν βράχος. Ψηλά ζυγωματικά, μάτια μαύρα και σκοτεινά σαν πίσσα, όλο φλόγα. Είχε για συντροφιά του δυο παράξενα ζώα, Περούν και Σμείγ τα φώναζε. Εκείνος έλεγε πως ήταν σκυλιά, μα όλοι ήξεραν ότι στην πραγματικότητα ήταν λύκοι. Άγριοι, με γκρίζο πυκνό τρίχωμα και γαλάζια μάτια.

Αυτός κι οι σύντροφοί του έπλεκαν τα μακριά, μαύρα μαλλιά τους σε κοτσίδες, τα στόλιζαν με περίεργα κοσμήματα από ξύλα ή δέρμα και έβαφαν το πρόσωπό τους με περίεργα σχέδια. Φορούσαν ρούχα από δέρμα, στολισμένα με γούνες ζώων και έφεραν αλλόκοτα καλύμματα για το κεφάλι. Ήταν δεινοί ξιφομάχοι, ευκίνητοι και σβέλτοι, μα σ' αυτό που δεν μπορούσε κανείς να τους παραβγεί ήταν η τοξοβολία. Έφεραν τόξα στο μπόι ενός άντρα, από ένα άγνωστο σκληρό αλλά εξαιρετικά εύκαμπτο υλικό κι όταν έριχναν τις σαΐτες, το κορμί τους κύρτωνε, λύγιζε μαζί με τις καμπύλες του όπλου, γινόταν ένα με τη στρογγυλάδα του λες και σφιχταγκαλιάζονταν, πολεμιστής και τόξο. Τα δάχτυλά τους, μακριά και λιπόσαρκα, σαν σμιλεμένα από γρανίτη, τυλίγονταν γύρω από το ξύλο και κρατούσαν με δύναμη το όπλο. Τα βέλη χάνονταν πέρα από τον ορίζοντα, εκεί που ανθρώπινο μάτι δεν μπορούσε να τα ακολουθήσει. Πατρίδα τους ήταν, αρέσκονταν να λένε, ένας τόπος μακρινός, κρύος, στον βορρά, στις όχθες της Μεγάλης Θάλασσας με παγωμένους κι ατέλειωτους χειμώνες και μικρά, δροσερά καλοκαίρια. Κι όταν έλιωναν τα χιόνια, μια θάλασσα από ψηλό χορτάρι απλωνόταν μέχρι εκεί που ο ουρανός έσμιγε με την γη, στον μακρινό ορίζοντα που πάρα πέρα δεν έφθανε το βλέμμα. Ακαταμάχητοι καβαλάρηδες, πραγματικοί γητευτές των αλόγων, κανένα άτι δεν έμενε ανυπότακτο στη θέλησή τους.

Ο Ίβαν ήταν απόμακρος και κλειστός σαν στρείδι, λιγομίλητος, μ' ένα χαμόγελο σκληρό, απλησίαστος. Κι αν ο Βερνάρδος

σεβόταν τον Ραφαήλ κι αγαπούσε τον Δημήτριο, ο Ίβαν ήταν αυτός που τον μάγευε. Ασκούσε επάνω του μια επιρροή τρομακτική. Τα βράδια κάθονταν οι δυο τους παράμερα κι ο Ίβαν του μιλούσε χαμηλόφωνα, ασταμάτητα. Ο Βερνάρδος τον άκουγε με το κεφάλι σκυμμένο, όμως όσο περνούσε η ώρα, το λαχάνιασμα της ανάσας του κι οι ώμοι του που ανεβοκατέβαιναν μαρτυρούσαν την αντάρα που τυραννούσε την ψυχή του. Κι όταν σήκωνε μετά από ώρα τα μάτια του, το βλέμμα του ήταν θολό, άγριο, δαιμονισμένο, θαρρείς πως έσταζε αίμα.

Η Κάρλα το 'χε δει κι είχε τρομάξει. Ρώτησε γι' αυτό τον Ραφαήλ και τον Δημήτριο. Οι δυο τους κοιτάχτηκαν καλά-καλά.

«Για τον Ίβαν η μάχη είναι χαρά κι ο θάνατος παιχνίδι», αποκρίθηκε σκοτεινιασμένα ο Ραφαήλ. «Σκοτώνει από ευχαρίστηση, με το αίμα εκστασιάζεται, τον μεθά...»

Η Κάρλα ανατρίχιασε κι ο Ραφαήλ συνέχισε σχεδόν ψιθυριστά:

«Κι ο... Βερνάρδος ήταν έτσι! Όμως κάποια μέρα ο Θεός τον τιμώρησε για την έλλειψη σεβασμού προς τη ζωή. Τότε αποφάσισε να παρατήσει τα όπλα και να μπει στο μοναστήρι, για να εξαγισθεί απ' όλο το κακό που είχε σκορπίσει γύρω του. Αποφάσισε να μην πολεμήσει ποτέ ξανά, ορκίστηκε να μην ξαναπιάσει όπλο... κι εσύ», στράφηκε ξαφνικά προς εκείνη οργισμένος «τον εξανάγκασες να μπει και πάλι στον κόσμο, από τον οποίο προσπαθούσε να ξεφύγει!»

Της έριξε ένα τελευταίο βλέμμα γεμάτο κατηγορία κι απαξίωση και έφυγε. Η Κάρλα έμεινε σύξυλη κι ο Δημήτριος χαμογέλασε πλατιά και προσπάθησε να την παρηγορήσει.

«Μην τον ξεσυνερίζεσαι! Μερικές φορές είναι τόσο σκληρός και άτεγκτος ακόμα και με τον ίδιο του τον εαυτό που το μόνο που καταφέρνει είναι να πληγώνει τους γύρω του...»

Όμως η Κάρλα είχε καταλάβει ξαφνικά, τι είχε προκαλέσει, όταν έβγαλε τον Βερνάρδο από το μοναστήρι, το κακό που είχε απελευθερώσει! Το μονοπάτι που καλούνταν να πάρουν τώρα ήταν σκοτεινό και δύσβατο κι ο κόσμος, στον οποίο θα τους οδηγούσε ο Βερνάρδος, σκληρός και γεμάτος πόνο...